

Úvod do didaktiky přírodopisu

1. Přednáška

Mgr. Libuše VODOVÁ, Ph.D.
Katedra biologie PdF MU

Úvodní informace

- rozsah: 1 hodina přednášky po 9:00-9:50
- uč. 4
- podmínky ukončení: písemný test
je třeba získat: aspoň 70 %

Témata přednášek

- Didaktika přírodopisu jako věda její vývoj
- Kurikulární dokumenty ČR
- Didaktické zásady a jejich aplikace do výuky
- Učebnice přírodopisu

Studijní literatura

ALTMANN, Antonín. *Metody a zásady ve výuce biologii*. Praha : SPN, 1975. 286 s.

DVOŘÁK, František. *Základy didaktiky biologie*. Brno : UJEP, 1982. 195 s.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina a kol. *Didaktické zásady v přírodovědném vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova, 2022. 158 s.

JEŘÁBEK, Jaroslav & TUPÝ Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2023. Dostupné online na <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

MASLOWSKI, Oton. *Didaktika biologie*. Olomouc: PřF UP, 1990. 146 s.

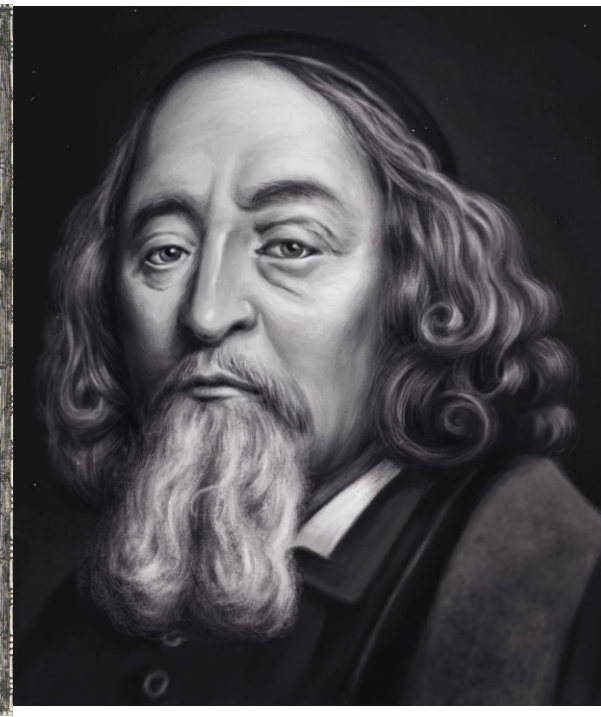
STUHLÍKOVÁ, I., JANÍK, T. A KOL. *Oborové didaktiky: vývoj – stav – perspektivy*. Brno : Masarykova univerzita, 2015. 465 s.

Student bude schopen....

- vlastními slovy vysvětlit význam termínu didaktika za Komenského a dnes
- uvést, kdo je autorem termínu didaktika
- objasnit rozdíl mezi obecnou a oborovou didaktikou
- objasnit rozdíl mezi oborovou a předmětovou didaktikou
- zhodnotit postavení didaktiky přírodopisu v systému věd
- popsat vztah didaktiky přírodopisu k ostatním vědám

Didaktika přírodopisu jako věda

- **didaktika** didaktisein; vznik a autor termínu
význam slova (za Komenského a dnes)
členění

Postavení didaktiky přírodopisu v systému věd

Společenské vědy

Pedagogika

Didaktika

Didaktika přírodních věd

(Didaktika biologie)

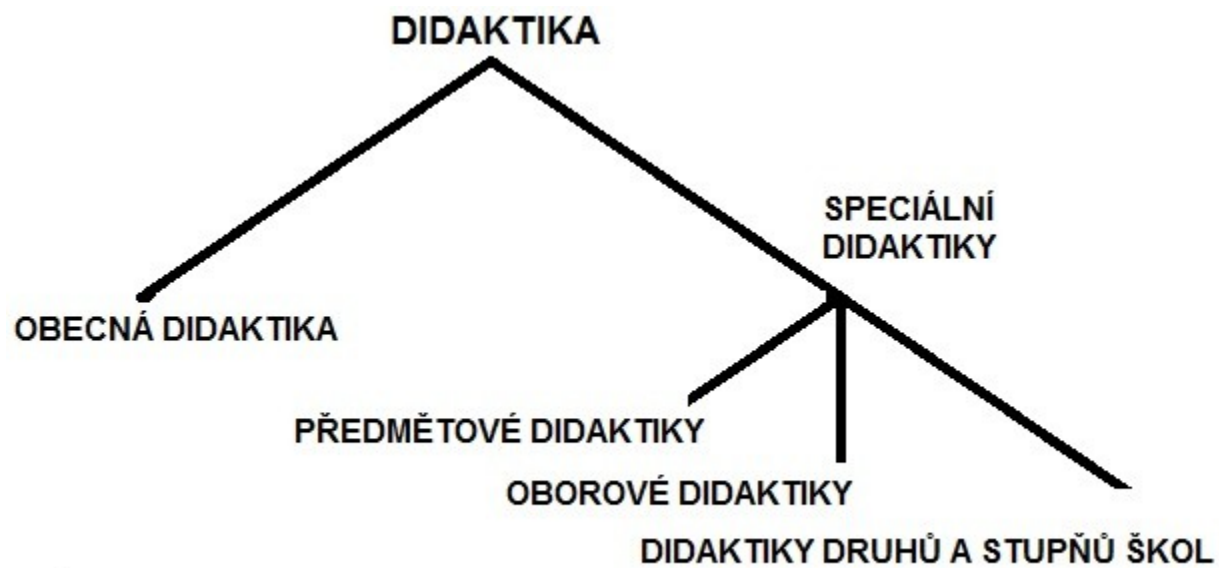
Didaktika přírodopisu

=> Didaktika přírodopisu je věda společenská, pedagogická, náležící k oborovým didaktikám

Didaktika přírodopisu je **vědním oborem i učebním předmětem**

=> má vědecký i didaktický systém

Členění didaktiky

(Průcha 2006)

ČLENĚNÍ DIDAKTIKY PŘÍRODOPISU

```
graph TD; A[ČLENĚNÍ DIDAKTIKY PŘÍRODOPISU] --> B[Obecná didaktika přírodopisu]; A --> C[Didaktika jednotlivých biologických disciplín];
```

Obecná didaktika přírodopisu

– typické rysy výuky všech biologických disciplín

Didaktika jednotlivých biologických disciplín

Př. Didaktika botaniky

Didaktika zoologie

Didaktika biologie člověka atd.

Didaktiku lze členit také podle jednotlivých typů škol

⇒ Didaktika přírodopisu spadá pod **didaktiku biologie**

⇒ na ZŠ – *Didaktika přírodopisu*

⇒ na gymnáziu: *Didaktika biologie na gymnáziu*

⇒ na SZŠ: *Didaktika biologie na střední zdravotnické škole*

⇒ na SZeŠ: *Didaktika biologie na střední zemědělské škole*

VZTAH K OSTATNÍM VĚDÁM

- 1) K biologii a jejím dějinám (dějinám přírodních věd)**
- 2) K pedagogice**
- 3) K psychologii**
- 4) K logice**
- 5) K matematickým vědám**
- 6) K jazykovědě**

VZTAH K OSTATNÍM VĚDÁM

- **objekt studia:** teorie a praxe výuky Př
- => zákonitosti vyučování přírodopisu na ZŠ a učení se přírodopisu

„... pěstování oborových didaktik předpokládá jak dobré znalosti v oboru pedagogiky a psychologie, tak také solidní znalosti příslušných vědních oborů, ke kterým se oborová didaktika vztahuje. Přitom (obecná) didaktika a oborové didaktiky jsou v úzkém vzájemném vztahu. Není to však vztah aplikace nebo dedukce. Didaktika (obecná) poskytuje jednotlivým oborovým didaktikám teoretický základ.“

(SKALKOVÁ, 2007)

POSLÁNÍ UČITELE PŘÍRODOPISU

„Práce Darwina, Mendela, Fabra, Lorenze a Hutchinsonové jsou nadčasové a mohou být i dnes využity při řešení problematiky zachování naší planety. Je však dobré si uvědomit, že tito velcí přírodovědci získali svou lásku a nadšení pro svět přírody, když byli dětmi brouzdajícími se v rybníčku či louži, pozorujícími lupou miniaturní svět v kapce vody nebo kráčeujícími po blatech i v hlubokých lesích, fascinováni životem kolem nich“

=> vzbudit u žáků zájem o přírodu

Učitel by měl mít....

- faktické znalosti
- pedagogické schopnosti
- manažerské dovednosti
- nadšení pro svůj obor, protože....

„Jen ten, kdo sám hoří, může zapalovat!“

Použité obrázky

Jan Ámos Komenský <http://www.moravacizmoravy.estranky.cz/fotoalbum/osobnosti-a-rodaci/jan-amos-komensky.-.html>

Wolfgang Ratke <https://prabook.com/web/wolfgang.ratke/3729644>